

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

IX. An Deus futura libera cognoscat in seipsis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

igitur non potest in eo, tãquam in causa certo cognoscere liberum consensum creaturæ; quia in eo antecedenter considerato non magis continetur futurus consensus, quàm futurus dissensus; quia antecedenter consideratus non magis determinat voluntatem ad vnum, quàm ad oppositum: vt autem est concomitans, formaliter dicit liberam determinationem creaturæ, nam vt sic formaliter dicit concursum concomitantem ipsum liberum consensum creaturæ: vnde potius cognoscit liberum consensum in se ipso, & in propria determinatione voluntatis creatæ, quàm in creatæ.

136. Ad Fundamentum oppositæ sententiæ, distinguenda est Minor: etenim voluntas Dei est infallibilis ratione medij, de se infallibilem connexionem habentis cum consensu futuro, & nego; est infallibilis ratione scientiæ mediæ, antecedentis decretum Dei, & concedo.

137. Ad secundum distingo antecedens: debet decretum Dei habere connexionem cum medio, infallibilem connexionem habente ex natura sua cum actu prædefinito, & nego; ex suppositione actus, præuisi sub conditione futuri, & concedo: ergo in eo Deus certo cognoscit futura ex vi medij præcisè, & nego; ex vi consensus præuisi sub conditione futuri, & concedo. Ad confirmationem, nego S. Thomam vsquam docere, futurum contingens à Deo certo cognosci in causis, quin oppositum vbique inculcat, non posse in causis certo, sed tantum coniecturaliter cognosci: atque ita Doctorem sanctum intelligunt Capreolus & Ferrariensis. Vnus locus est 1. contra Gentes c. 67. vbi videtur oppositum docere: *Sicut, inquit, ex causa necessaria sequitur effectus certitudinaliter, ita ex causa contingenti completa, si non impediatur. Verum hunc locum explicat Ferrariensis de causa contingente, non libera, sed naturali, quæ nata est ex occurſu causarum impediri.*

S. Thomas.

Capreolus.
Ferrariensis.

SECTIO IX.

An Deus futura libera cognoscat in se ipsis.

138. **H**ic est postremus modus cognoscendi futura in se ipsis, & in sua propria præsentialitate, & duratione existentia: etenim cognitio diuina, vtpote perfectissima, circa obiectum præsens & existens, non solum est medium in Quo tale obiectum perfectè exprimitur, atque aded cernatur; sed etiã medium Quo immediatè tendit ad ipsum obiectum in se ipso existens intuendum; atque aded posita existentia rei extra causas, non solum Deus cognoscit illam intentionaliter expressam in suo Verbo, in quo antea expressa erat sub esse possibili, sed etiam in sua propria existentia & entitate, quam antea

res ipsa non habebat. Ratio autem dubitandi, an Deus ab æterno cognouerit futura in se ipsis, pro ea duratione, in qua erant exitura, hæc est. Quoniam futura non fiunt determinatè cognoscibilia in se ipsis, nisi in tempore pro eaduratione, in qua fiunt extra suas causas; igitur non potuerunt ab æterno cognosci, quia non possunt certo cognosci, nisi quando determinantur ad vnum; determinantur autem ad vnum in tempore; igitur in tota æternitate antecedente hoc tempus, sicut non habent determinatum esse, ita nec determinatam cognoscibilitatem.

139. Dicendum tamen est, Deum ab æterno certo cognouisse futura in se ipsis pro ea duratione, qua exitura erant extra suas causas, ea repræsentando vt existentia pro vno tempore, futura verò, vel præterita pro alio. Tria sunt hic probanda. Primum, futura contingentia à Deo cognosci in se ipsis. Secundum, ea repræsentari vt existentia pro vno tempore, futura vero, vel præterita pro alio. Tertium, hoc totum fuisse à Deo cognitum ab æterno.

140. Primum probo hoc pacto. Tunc futurum fit certo cognoscibile, quando fit determinatum ad vnum: fit autem futurum contingens determinatum ad vnum, quando fit extra suas causas; ergo tunc fit certo cognoscibile. Minor constat; nam quamdiu non est extra suas causas, manet in causis indifferens ad vtrumlibet. Maior probatur, nam quamdiu futurum non transit à statu contingentia ad statum necessitatis, non est certo cognoscibile, quia certitudo formalis supponit certitudinem obiectiuam. Porro tunc futurum transit à statu contingentia ad statum necessitatis, quando sublata indifferentia cause determinatur ad vnum; quod fit quando futurum recipit esse à causa; quia tunc subtrahitur à potestate cause, per quam erat indifferens ad vtrumlibet.

141. Secundum sic explico. Diuina cognitio, vtpote infinita similitudo rerum, vnūquodque repræsentat secundum omnem dispositionem intrinsecam, & extrinsecam; essentialē & accidentalem: futura non solum habent rationem præsentis, dum existunt, sed etiam futuri & præteriti, dum non existunt, ergo non solum repræsentat illa, vt existentia in sua præsentialitate, quando sunt; sed etiam vt futura & præterita pro reliquis temporibus, in quibus non sunt. Quo fit, vt in ordine ad cognitionem diuinam nulla sit variatio, nam ipsam rerum variationem repræsentat inuariabiliter, dum repræsentat eandem rem pro vno tempore existentem, pro alio futuram, pro reliquo præteritam, fundantem pro diuersis temporibus, diuersa enunciabilia: nam pro vno tempore verum fuit dicere, *Christus nascitur*, pro alio falsum, quæ tota variatio sumpta ex diuersa dispositione, & respectu, quem res habent ad inuicem; obiectiuè, inuariabiliter fuit in mente diuina ab ipsa æternitate Lege Ferrar. 1. contra Gent. c. 67. S. Sed Ferrariensis occurrat.

142. Tertium, in quo est maior difficultas, sic ostendo. Quotiescunque potentia habet obiectum intra sphaeram suae cognitionis, potest illud cognoscere: intellectus diuinus ab aeterno habuit intra sphaeram suae cognitionis futura contingentia: igitur ab aeterno potuit illa cognoscere; igitur actu illa ab aeterno cognouit. Posterior consequentia patet; nam potentia intellectiva in Deo est potentia necessaria, quae supposita cognoscibilitate obiecti, statim illud repraesentat. Maior constat. Minorem probo. Cognitio diuina mensuratur eternitate; ergo ab aeterno habuit intra sphaeram suae virtutis quicquid erat exiturum intra ambitum aeternitatis. Antecedens patet; Quia cognitio Dei non distinguitur ab esse Dei, cum in actu puro idem sit esse, & operari: sed esse Dei mensuratur aeternitate; ergo & ipsius cognitio. Consequentia probatur ex definitione aeterni: aeternum est, quod inuariatum in se quoad omnia, totum simul, semper, & indiuisibiliter existit: igitur si cognitio Dei est aeterna, debet inuariata in se quoad omnia semper, tota, simul, indiuisibiliter existere; at non semper inuariata in se quoad omnia tota, simul, indiuisibiliter existeret, si quicquid exiturum est in toto ambitu aeternitatis, ab aeterno simul non repraesentasset. Minor constat, quoniam, si ab aeterno cognitio diuina non repraesentasset Petrum nunc existentem, variata esset in tempore in ratione representationis, quia in tempore repraesentaret, ut existentem, quem ab aeterno non repraesentasset ut existentem, proinde aeterna non esset. Vnde contra Patres, Deus aliter cognosceret futura, quam praesentia, quia illa abstractiue, haec cognosceret intuitiue, & in se ipsis: in quo sensu negant Patres, in Deo esse praescientiam; quia haec importat antecessorem ad scientiam intuitiuam futurorum, quae in Deo non est. Quia semper futura cognouit ut existentia in sua propria praesentialitate. Confirmatur. Nam infinitus intellectus cum infinito lumine, qualis est diuinus, non requirit, ut obiectum existat tunc, quando actu cognoscitur; quia non requirit illud, ut causam suae cognitionis, sed ut purum terminum, & conditionem: vnde sufficit, ut illud sit aliquando exiturum.

S. Thomas.

143. Atque hic est discursus S. Thomae, cum ex praesentia rerum in aeternitate, probat certam scientiam futurorum in Deo ab aeterno: nunquam enim S. Thomas ex praesentia rerum ab aeterno, probauit scientiam futurorum ab aeterno, sed ex praesentia rerum in aeternitate simpliciter, & ex aeternitate diuinæ cognitionis deducit scientiam futurorum ab aeterno. Constat primò ex discursu articuli 13. quaestionis 14. primae partis, praecipue ex illis verbis, *Eius intuitu fertur ab aeterno supra omnia, prout sunt in sua praesentialitate*: sunt autem res in sua praesentialitate, quando actu existunt extra proprias causas. Idem docuerat art. 1. & 1. contra Gentes c. 67. & 2. 2. q. 171. art. 6. ad 2. Secundò ex exemplis, quibus id confirmat. Primum est q. 2. de ve-

S. Thomas.

ritate art. 12. eius, qui ex aliqua specula vno intuitu videt omnes transeuntes. Etenim sicut visio corporea duopostulat, ut transeuntes repraesentet, & ut transeuntes existant, & ut existant intra sphaeram videtis; ita ut aliqua scientia, futura repraesentet, duo requirit, & ut futura aliquando existant, & ut existant intra sphaeram cognoscentis: atqui hoc ipso, quod futura habitura sunt existentiam intra aeternitatem, existunt intra sphaeram diuinæ cognitionis, quae cum sit aeterna, fertur in omne tempus, & res sub quacunque differentia temporis existentes; & per consequens quicquid habiturum est existentiam intra aeternitatem, cadit sub sphaeram diuinæ cognitionis.

144. Secundum exemplum est centri respectu punctorum circumferentiae, i. contra Gentes cap. 66. nam, ut ceterum directam oppositionem habeat ad omnia puncta circumferentiae, non est necesse, ut quodlibet punctum circumferentiae existat in tota, sed in aliqua parte circumferentiae: ergo ut cognitio Dei actu simul respiciat omnes creaturas existentes in circumferentia aeternitatis, non est necesse, ut vnaquaeque actu semper in ea existat, sed sufficit, ut aliquando existat.

145. Tertio constat. Quoniam in hoc sensu S. Thomam explicarunt Egidius eius auditor, in castigatorio aduersus corruptorem S. Thomae, in obseruationibus in hunc articulum: Hieronymus in 1. distin. 38. Hispanensis, & Syluester in defensorio doctrinae S. Thomae. Nec propterea inutilem repetitionem admittimus in eius discursu: non enim dicimus, ipsum probare scientiam futurorum ex obiectiua praesentia eorumdem in mente diuina; quo pacto probatio non esset diuersa ab ipsa conclusione probanda; sed ex praesentia futurorum aliquando in eternitate, & ex aeternitate diuinæ cognitionis, probare futurorum scientiam ab aeterno in Deo; quomodo probatio est diuersa à conclusione, quae probatur: probatur enim obiectiua praesentia futurorum in mente diuina, ex reali praesentia eorumdem futurorum, non in tota aeternitate, sed in aliqua parte virtuali aeternitatis.

146. Dices. Ergo omnia, quae existunt intra aeternum intellectus angelicæ, certò cognoscuntur ab Angelo: nam ita se habet cognitio aeterna ad ea, quae existunt intra aeternitatem, quae mensuratur cognitio diuina; sicut cognitio aeterna ad ea, quae existunt intra aeternum, quae mensuratur cognitio aeterna Angeli. Respondeo negando consequentiam, eiusque probationem: etenim ratio, cur ea, quae existunt intra aeternitatem, necessariò cognoscantur à Deo ab aeterno, ea est; quia cognitio diuina in repraesentando non pendet ab obiecto causaliter, sed tantum terminatiue: at cognitio angelica non solum ab obiecto pendet terminatiue, sed etiam causaliter: & quia obiectum non est aptum causare cognitionem, nisi ut existens, nequit ab Angelo cognosci, priusquam actu existat: & licet Angelus habeat speciem obiecti non existen-

S. Thomas.

S. Thomas.
Egidius.Hieronymus.
Hispanensis.
Syluester.

tis;

tis; tamen habet illam dependenter ab obiecto existente; quia suppletur à Deo cum ea dependentia, quam talis species haberet ab obiecto, si ab illo esset producenda, ut in secundo tomo de Angelis dicturi sumus.

SECTIO X.

An cum infallibili scientia futurorum stet creati arbitrij libertas.

147. **R**atio dubitandi est; quia quod est à Deo præscitum, non potest non fore, cum scientia Dei sit infallibilis, & frustrari non possit: sed quod non potest non fore, necessariò erit: igitur si Deus ab æterno præscit omnes nostras operationes, illæ necessariò erunt; alioqui si aliter, quam præuisæ sunt, euenire possent, Dei scientia falli posset. Confirmatur. Quia in nostra potestate non est efficere, ut Deus aliter sciat, quam scit, quia cum scientia Dei sit æterna, omnem præuenit arbitrij libertatem, & ea posita, non est in nostra libertate illam mutare. Ergo præscientia futurorum destruit arbitrij libertatem. Hoc argumentum, mirum, quantum Scholasticorum ingenia torqueat; ad quod solvendum varieg excogitatæ sunt rationes, quas legite apud recentiores.

148. Cæterum Catholica Sententia est, futurorum præscientiam nullo pacto arbitrij libertatem lædere. Quæ veritas definita est in concilio Constantiensi contra Wicleffum sess. 8. ubi inter 45. ipsius errores, dānat hunc, qui est ordine vigesimus septimus nempe, *omnia de necessitate absoluta euenire*. Hanc autem sic probo; ea tantum necessitas tollit libertatem, quæ per modum causæ determinantis ad vnum antecedit effectum futurum, non autem quæ per modum signi infallibilis subsequitur effectum ipsum futurum: scientia futurorum in Deo non antecedit per modum causæ determinantis voluntatem creatam ad vnum, sed tantum per modum signi infallibilis subsequitur effectus ipsos futuros: ergo scientia futurorum in Deo non lædit arbitrij libertatem. Maior est Anselmi lib. de concordia præscientiæ & prædestinationis, & probatur. Ea tantum necessitas tollit libertatem, quæ tollit indifferentiam causæ ad vtrumlibet, in qua libertas formaliter consistit: atqui ea tantum necessitas tollit indifferentiam ad vtrumlibet; quæ per modum causæ antecedentis determinat voluntatem ad vnum, non autem quæ per modum signi infallibilis subsequitur liberam determinationem causæ. Minor hæc patet: quia necessitas, quæ tantum consequitur per modum signi infallibilis, supponit rem esse virtute suarum causarum, nihil influens in illam: est enim signum, teste Boëtio lib. 5. de consolatione. prola 4. quod non efficit, quod signat, sed tantum quid sit, ostendit. Minor primi Syllogismi probatur. Nam scientia Dei, quæ certo nouit futura, nō

est causa, sed pura intuitio futurorum: ergo non antecedit libertatem per modum causæ determinantis ad vnum. Consequentia patet. Antecedens probo. Quia scientia Dei prius ratione, quam representet rem futuram, supponit illam futuram ex vi suarum causarum: in quo sensu dicere solent Patres, non ideo res sunt futuræ, quia Deus nouit illas; sed contrā, ideo Deus nouit illas, quia erant futuræ.

149. Confirmatur. Ita se habet cognitio Dei respectu futuri consensus liberi mei, sicut visio mea respectu sessionis Pauli: sed visio mea respectu sessionis præsentis Pauli nō lædit libertatem Pauli: ergo nec cognitio Dei liberi consensus futuri mei lædit libertatem meam. Quod autem cognitio Dei præcedat eternitate consensum meum, non imponit mihi maiorem necessitatem, quam imposeret, si illum tantum videret in tempore: atqui si illum videret tantum in tempore, nullam mihi inferret necessitatem; igitur nec modò mihi aliquam infert; esto illum ab æterno præuiderit. Minor cum consequentia elucet. Maiorem probo. Idem, si illum in tempore tantum videret, necessitatem mihi non imposeret; quia nihil in illum influeret; atqui etiam si cognitio diuina sit ab æterno, nihil influit in consensum meum præsentem, quæ ab æterno præuiderit. Maior patet, nam ea tantum ratione posset mihi necessitatem imponere, si in consensum meum antecederet influeret per modum causæ determinantis ad vnum. Minorem ostendo. Quia etsi cognitio diuina sit æterna, non est tamen causa, sed tantum signum consensus futuri; quia prius ratione quam illum ab æterno præuiderit, supponebat illum futurum in se. Pro cuius explanatione,

150. Duplex notitia in Deo consideranda est circa futura libera, altera visionis, quæ consequitur effectum ipsum futurum, supponendo prius illum futurum in se, quam illum representet: Altera approbationis, & causa effectus futuri. De priore notitia nulla est difficultas; quia sicut illa supponit effectum prius futurum in se virtute causæ proximæ; ita nullam infert vim causæ proximæ: de posteriore tantum potest esse difficultas, quia, cum sit causa consensus futuri, si per eam Deus cognosceret nostrum consensum futurum, vim aliquam inferret libertati. Sed neque ex tali notitia sequitur villa vis, aut lesio nostræ libertatis. Ratio, quia hæc eadem notitia approbationis, quæ Deus cognoscit nostrum consensum futurum, & quæ est causa ipsius, ut absolute futuri, supponit aliam notitiam priorem, quæ Deus nouit eundem liberum consensum sub cōditione futurum, dependenter à libera voluntate ipsius creaturæ, quæ notitia non differt à conditionata, nisi per decretum absolutum, quod superaddit de præbendo eo concursu ad consensum futurum creaturæ, quo per eandem notitiam præuiderit voluntatem creatam liberè se sub conditione determinaturam ad consensum.

Vnde

Concilium
Constant.
v. Wicleffus.

Anselm.

Boetius.